

س۔ ڈونگیان شامان دافنی تے فکری تجزیہ پیش کرو۔

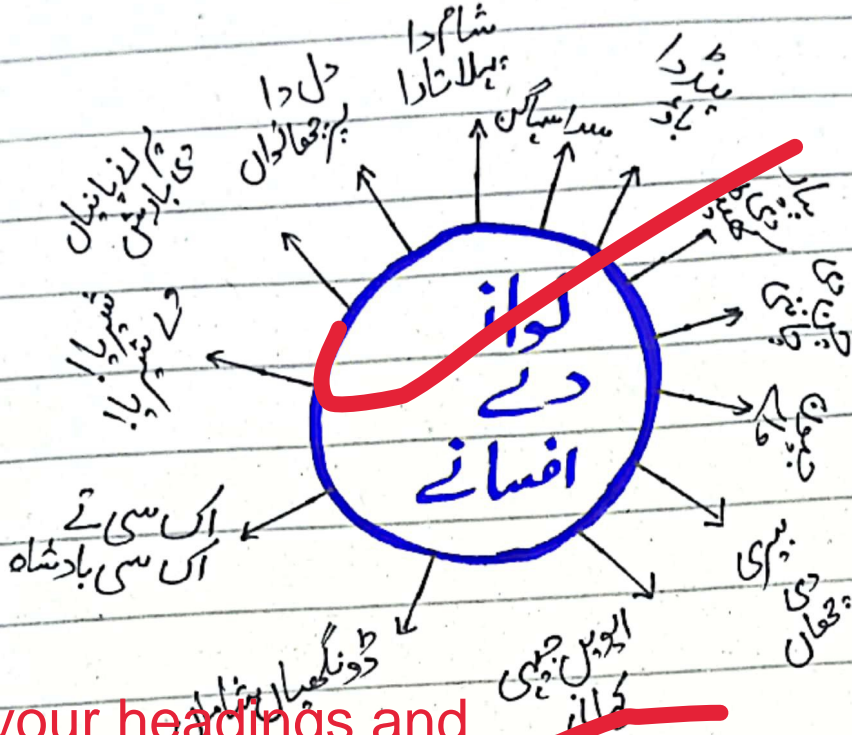
(1) تعارف۔

ڈونگیان شامان پنجابی افسانیاں دا
مجموعی نام۔ اس دے نگارنی داستان کم نواز اے۔
نواز سوران دے والد داستان نور محمد سی۔ کم نواز
۱۹۳۵ء نوں امرتسر وچ جمے۔ ۱۹۶۷ء دی وند نوں لکھ
دہراڑے پہلے اوہناں دے گھر والے ہجرت کر کے لاہور
پہنچے۔ نواز سوران نے محکمہ ڈاک وچ نوکری کیتی
اوردے نال نال پنجابی وچ وی افسانے لکھے۔
اوہناں نے فلم، ٹی وی تے ریڈیو واسطے وی کافی ڈرامے
لکھے۔ اوہناں دا شمار اوہناں نگاریاں وچ ہوندا
سی جیہڑے اوس دے پنجابی نثری ادب نوں ماحول
کس دے جس وچ لگے رہے جس کو پنجابی نثری ادب
دا دامن خالی سی۔ اوہناں نے ۱۹۹۵ء وچ وڈی
عید دے دہراڑی لاہور وچ وفات پائی۔

(2) ڈونگیان شامان دے افسانے۔

ڈونگیان شامان نواز سوران دے پنجابی افسانیاں
دا مجموعی نام جیہڑا ۱۹۶۰ء وچ چھاپے گیا سی۔
ہلنگ اس دے سنت انڈیشن چھاپے دے طور
پس اس وچ کل تیرہ افسانے ہن۔ کتاب دا

دیباچہ احمد نوری کا نام سے پوراں دا لکھا اے جس
 دا سرناٹو اے "نواز دے افسانے"۔
 افسانے نقل و بیان کیتے گئے نیں:-

Relate your headings and arguments to the qs statement.

شام دا پہلا تارا

ایس افسانے اے شام دی داستان
 آسمان تے شام دے پہلے تارے دے

Use the names of novels as reference not Headings

شروع ہوندا اے افسانوں ایس شہراں وچ شام دے
 وچے دی حسی دی ایک تصویر اے۔ شام ہوندا ای
 لوکس اپنے گمراہ دل ٹھہریندے نیں۔ سڑکاں اُتے
 خطاناں بٹھولیندے نیں۔ پھر کھوٹی دیر بعد ہی ایس
 سڑکاں کراے دنگھیاں خالی ہو جاندیاں نیں۔
 جس ای سڑکاں دھرا لے نئیر دیاں
 بھیاں حسی رو بھن ہو جاندیاں نیں۔ کوٹھیاں وچ
 ایس بیتی اودہ لوکراں دی رو بھن کردی اے جس دی

اپنی حیاتی وچ پسرانے۔ شہر وچ شام ہونڈے ای اک
 منڈا کتاب وچ کسے کڑی دی فوٹو دکھ کے ساری رات اوہیں
 نال گلن کر دالے تے اوہیں ماہے اہو سمجھدے تیں ہئی
 اوہ پڑھتا رہتا پیراے مگر جد قیل ہو جاندا الے تانوں
 ماہے اوکھی پڑھائی دے منھدے سارا قصور دینڈے تیں۔

(ii) سرد اسپانگن :-

ایہ افسانہ پنڈت اک نفسیاتی کردار شہرے دے متعلق
 الے جسٹرا اپنی "سیر دی تلاش وچ الے۔ اوس داویا
 شریفان نال دی اک کڑی نال ہو جاندا الے۔ اوہ اوس
 دا بہت خیال رکھدا الے مگر اوہیے خیال وچ
 پسرانے۔ اخیر میں بیمار ہو کے مر جاندا الے۔

(iii) پنڈت اباؤ :-

اس افسانے وچ پنڈت دی اک کڑی نوسی دا کردار بیان
 کیا گیا الے۔ اس کڑی دے چہرے وچ ای اوس دے مل
 پو مر جانڈے تیں تے اوہیے اسکی پس اس پھر اٹھو رہیاں
 دا ہونڈا الے۔ اوہ مل پو دے مرن تون بعد بالوں
 پڑھانا شروع کر دیندی الے۔ پنڈت سارے منڈا اوس تون
 باؤ کیم کے جسٹر دے تیں۔ اوہ تہین کر لیندی الے کہ جسٹرا
 منڈا اوس تون باؤ کیمگا اوہ اوس دی بانہیم کھنڈے
 اک دن اوس تون اک منڈے نے باؤ آکھیا تے اوہ جد
 اوہیے بانہیم پھرن بلدی الے تے اوہ منڈا اوس دا نکا
 پھر اہونڈا الے۔ اوہ اوس دے گلے گلے رولنگ

جانہی اے۔

۷) پیار دی کھید

ایہہ افسانہ سردیاں دی اک اداس شام وچ اک منڈے
آک کڑی تھمبھو دی بس سٹاپ ز ملاحات تون شروع
ہوندی اے۔ تھمبھو اوس دے خواباں شیر ادی اے
جیڑی اوس اے جیانی وچ نشن مل سندی۔
اوس منڈے یوسف دی جانی ادھنی رہ جانہی اے۔
ایس گل دا اظہار ڈاٹک دکھناں اے لیا گیا اے۔
” ایہہ کہانی سردیاں دی اک اداس شام تون شروع ہون
سی تے ایہہ کہانی کسے وی موسم وچ ختم نہیں ہونگی۔“

۸) دل دا پتہ تھانوار

ایہہ افسانہ اک جوان کڑی رفیقہ دے متعلق اے جیڑی
اپنے جذبات دے تھکھن جیوں ہو کے اک منڈے تون
روز گل و فصل ویکھن لئی بوجے وچ آؤن کھلواندی
اے۔ اک اوس تے جذبات تون جیوں ہو کے اوس
منڈے دی بائیں پھم تھی۔ اوس دے اوس کڑی دی
ماں آجاندی اے تے ایہی دھی دے جذبات اے بار من
کے منڈے تون آکھدی اے۔

” پتر اوس ایہدے تھان لئی فہنی دا انتظام کرنی کن
تون اپنے سر لئی سپرے دا بندوبست کر۔ کدی کسی بدھی
ماں دیاں اکھاں جوں دھی دی سوچ اے بڑھیاں ہو جانہی
نیں تے صبری جیانی وچ اے دہلا آگیا اے۔“

(vi) ڈونگھیاں شاماں :-

(vi) چن دی چاننی :-

ایہہ کہانی اک جوان مٹیارا بٹھماں دی اے جیہڑی خود کشی
کرن لئی دریا دے پل اترے کھلوتی اے۔ پر اوہ اصلوں
جذبہ صاف دے دوز اے تے کھلوتی اے۔ بٹھماں دا تے
نال دے اک پنڈ دے منڈے نون دل دے بیٹھی دی پر
را تے تے ایس لڑی نال چاننی نال تے فرج انہی بھوس
پوری کیتی تے دیاہ کسے پور نال کر لیا۔ افسانے دے افسانے
تے بٹھماں فیصلہ کر دی اے کہ اوہ خود کشی نش کرے گی۔

(vii) شیریا اوے شیریا :-

ایہہ افسانہ جنس دے اوے ساڈے سماج دے
مکروہ ملک پیاں نون بیان کر دالے۔ تاجی اک جوان
تے سوہنی مٹیارا اے۔ اوس دا گھر والا اوس نون اک
دھی دی ماں بنا کے چھوڑ جاندا اے۔ چھوڑ پنڈ دے اے اوس
دا جینا مشکل کر دیندے تے اوس پنڈ چھوڑ کے دانا پور
نال دے پنڈ تے چاننی اے۔ اوس پنڈ وچ جیہڑ لوکس
پوچھدے تے تے کہ شیریا گھر والے تے آئے اوہ دسری اے
کے اوہ شیریا گیا اے تے اوس آ جاٹا۔

پنڈ تے لوکس اوس نون پنڈوں کڈن
نگدے تے پنڈ دا عظیم دار اوہ پناں نون روک لیندا
اے۔ اوس تاجی تے اکو دکو کے بیٹھاسی۔ اک رات اوہ
تاجی دے گھر انہی بھوس بچاؤن گیا تے تاجی اوس نون

دو کپی اے تے بلو پے نال دج کے پے ہوش ہو جانی
 اے۔ نمبر دار او تھوں نس جاندا اے۔ صبح کالا سوچی
 نمبر دار دی جو پئی جاندا اے دسدا اے ادس نے رات
 کسے نول تاجی دے گم جاندا دیکھیا اے۔ نمبر دار کھیندا
 اے کہ ادس نول پینڈوں کڈو۔ جہ پینڈوں والے تاجی
 دے گم جاندا اے نس تے اندر ادس دی لاش پٹی ہوئی
 - ۷۱ -

آئیہ جیوں والے :-

آئیہ افسانہ حاجی نال دے اک پاتم دے دو اے گھدا
 اے۔ ایس دے ڈر پے نواز پوراں نے سیدھے گھر پے
 نال پندر دی جٹائی اے حاجی قمر آن دا حافظے نس سی
 ہم جہ کوئی مذہب دی گل کر داتے اوہ جو اب دے لیندا
 سی۔ ادس دی شادی نس نے ادس نے اپنی بیوی دے
 سارے ناز نخرے چکے مگر اوہ اک طوطی نول تھہرے
 ٹر گئی۔ ادس نول بعد حاجی سری پائی وکھن بلک جاندا
 اے لہی لکڑیاں دا کم شروع کر دیندا اے تے گدے دکان
 پالیندا اے۔

ہن اک سی تے اک سی بادشاہ :-

آئیہ افسانہ اصلوں اک بندے دی کہانی اے جیہڑا اپنے
 نال نول سوا حل پئی کہانی سنار پیا ہوندا اے۔ آئیہ
 کہانی اک مال بادشاہ نال دے کردار دی اے جیہڑا
 اک شہزادی نول ماں بنا کے تھہر جاندا اے۔ ایس وچ

لواں پوراں نے جس دا بھیار وریا کے ساڈے
مواشرے نے ڈاڈی جوٹ لائی اے۔

(x) ڈونگھیاں شاماں۔

ایس افسانے دے ناں اے کتاب دا ناں وی رکھیا گیا اے۔
ایہ کہانی شام دے اداسی نے آسمان دے کائے رنگ توں
شروع ہوگے ڈونگھیاں شاماں اے مک جاڈی اے۔ ایس
افسانے وچ اک کڑی تے منڈے دا پیار ہے جاندا اے منڈا
دلوں دے اپنے جذبات دی ڈونگھیاں وچ بندھا جاندا اے
تے اخیہ کڑی دسی اے کہ اوہ دو بالوں دی ماں اے۔
ایس افسانے وچ شام دا استعارہ وریا گیا اے جیڑا تے
دلاں دی تمنا لئی وریا گیا اے۔

(xi) ایویں جیہی کہانی۔

ایہ افسانہ اک منڈے دا متعلق اے جیڑا پو
مر گیا اے تے منجی نے پیا ہویا اے لوکس اویدے آل دوال
روندے پئے نیں پر فائد اے اگو سکھہ طاری ہویا ہوندا
اے۔ عورتاں اوہ سنس دیکھ کے اک دوجی توں آگو
لے پیاں ہونداں نیں تھی ایہ منڈا تے بھم اے۔
ایہ سنس کسے مال پیارا ای نشن۔ ہم جیڑوں اویدے
پو دی صبت گھر جن لکھن بلدی اے تے اوہ وی
پیندا اے۔

۱۱۱) بیری دی جھان :-

اس افسانے وچ اک بیری اے جس دے تھوڑے جامل
باروں اوس دی جھان ای نش۔ بیری جھان اک منڈا
گھلوتا اخبار پڑھ رہا ہوندا اے تے اصلوں اک کڑی
نوں اڈیک رہیا ہوندا اے۔ اکوں اوہناں دی گل
بات اوہناں دے جذبات دی کھانی کر دی اے۔

۱۱۲) پرانے پانیاں دی بادش :-

نواز پوران دے زیادہ تر افسانیاں وانگوں اس آفری
افسانے وچ وی اک جوان کڑی دے من دیان اہلان
دسریاں نش۔ اوس کڑی دے بدل وچ وکھٹی پن
دارمان ہی اے پر کھڑے نوں وی تیار نش۔
نگاہ والے دن اوہناں دے والے پٹی اوہ دے سٹھ
ننگے ملو ملی نگاہ ہو جاندا اے تے اوس کڑی دا
گھر وکھس جاندا اے۔

۱۱۳) ڈونگھیاں شامان آتے تنقید :-

جے تنقیدی اکونال ویکھے تے ڈونگھیاں شامان دے کھو
اجھے کھو سامنے آؤندے نش۔

۱۱۴) پنڈان تے شیراں دی جاتی :-

نواز پوران نے پنڈان تے شیراں دونوں دیتلاں دے
اندر لے کو تھوڑے نوں بیان کیتا اے۔ جیویں

”شام داہلا تارہ“ وچ کدھمے امیر گمران وچ
جائے اے تے کدھمے اوہناں گمران وچ جائے کرن والی
نو گمرانی دے اپنے گمروچ شہرے نہیں۔

۱۱) شہری پنجابی زبان :-

نواز سوراں تے افسانے لکھوے سمے شہری زبان ورتی
اے۔ اوہناں ذکا تے اوہناں دی اصلاح ادنی اے
جیہڑی خاص کر لال سوراں وچ بولی جاندی اے۔
یہی تھیں سوراں اکھیاں سی :-
”لاہور دا نظارہ نہیں لئی لالہ سوراں لے سوو“
درختاں نال پیار کر وے نوازی پنجابی نثر رہو۔“

۱۲) رومانیت دے پرتھالویں :-

ڈونگھیاں شامل ائے رومانیت دے پرتھالویں صاف
وکھالی دیندے نیں۔ نواز سوراں دے پرتھالویں اردو افسانے
سورن پرتھالویں پنجابی، اوہ رومانیت دی ٹھیک ٹھوں
ڈاٹے متاثر نیں۔

۱۳) شام دا استعارہ :-

نواز سوراں تے اوہناں کھاہنیاں وچ شام دا استعارہ
ورثیاں۔ شام دا استعارہ اک پاسے تے اداسی تے
سدرھن والی نمائندگی کردا اے تے دوسرے پاسے دھرتی
تے چلتے کر ودھ دے گلے سمے پاروں پھانے پتھرے

زال شام ہوئی بیٹی اے۔

یا اپنا کتھار سس :-

ڈونگھیاں شامان جٹھے اک پاسے انسانی جذبیاں دے
عکاس نیں اوٹھے دوجے پاسے ایہہ ڈونگھیاں شامان
نواز دی اپنی حیاتی نے وی جھانٹیاں ہوٹیاں نیں۔ نواز
دے افسانے او سنان لے اپنے ڈکھان دا جھلکار اسی نیں۔

(4) مکدی گل :-

کرم نواز نے اپنے عاشق دے دی خرابیاں
نوں اپنی کہانیاں دے ذریعے بیان کیتا اے۔ نواز نے لوہی
نوں اخلاقی سبق دے نیں۔ اوہ رومانیت دی کمپنیاں
متاثر سس۔ ایس کمپنیاں دے مطابق انسانی جاب سب
نالوں ود اہمیت رکھدے نیں۔

Improve the structure of the
answer and relevance of the
argument